FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT ANTONIO TIZZANO

fremsat den 26. september 2002 [1]

1. Ved kendelse af 28. juli 2000 har High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Det Forenede Kongerige) (herefter »High Court«) i medfør af artikel 234 EF forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 49 EF. Kort fortalt ønsker High Court oplyst, hvorvidt en medlemsstats lov, som på medlemsstatens område forbyder retransmission af sportsbegivenheder, som finder sted i andre medlemsstater, når disse retransmissioner viser reklameskilte opstillet på de steder, hvor sportsbegivenhederne finder sted, med henblik på at reklamere for produkter (i denne sag for alkoholholdige drikkevarer), som den første medlemsstat forbyder tv-reklamer for, er forenelig med artikel 49 EF.

Relevante retsregler

2. Hvad angår fællesskabsretten er den relevante retsregel artikel 49 EF, der som bekendt sikrer den frie udveksling af tjenesteydelser inden for Fællesskabet.

3. Hvad angår national lovgivning må man først og fremmest nævne de franske bestemmelser vedrørende tv-reklame for alkoholholdige drikkevarer, begyndende med lov nr. 91/32 af 10. januar 1991 om bekæmpelse af tobaksrygning og alkoholisme [2] (loi relative à la lutte contre le tabagisme et l'alcoolisme, herefter »Evin-loven«), som ændrede artikel L. 17 i »code des débits de boissons« (herefter »COB«) [3].

4. Evin-loven bygger på princippet om, at al reklame for alkoholholdige drikkevarer (der defineres som drikkevarer med et alkoholindhold på over 1,2%) som ikke udtrykkeligt er tilladt, er forbudt. I overensstemmelse med dette princip er tv-reklame for alkoholholdige drikkevarer, der ikke udtrykkeligt er tilladt i medfør af COB's artikel 17, derfor forbudt.

5. Dette forbud bekræftes ved artikel 8 i dekret nr. 92-280 af 27. marts 1992, om

1 — Originalsprog: italiensk.

2 — JORF af 12.1.1991, s. 615.

3 — Denne blev senere til artikel L. 3323-2 i code de la santé publique (lov om folkesundhed).

tv-reklame og sponsorering[4], hvori det hedder:

»Det er forbudt at reklamere for produkter, for hvilke der gælder et lovfastsat forbud mod tv-reklamer, samt for følgende produkter og erhvervssektorer:

drikkevarer, som indeholder mere end 1,2% alkohol [...]«.

6. Overtrædelse af Evin-loven er en »délit« (lovovertrædelse) efter fransk straffelov. COB's Artikel L. 21 bestemmer følgende:

»Overtrædelse af artikel L. 17, L. 18, L. 19 og L. 20 kan straffes med bøde på 500 000 FRF. Bødens størrelse kan forhøjes med op til 50% af det beløb, der er anvendt på den ulovlige reklame.

Ved gentagne overtrædelser kan retten forbyde salg af den alkoholholdige vare, som var genstand for den ulovlige reklame i en periode på mellem et og fem år.«

7. Endvidere er Conseil supérieur de l'audiovisuel (herefter »CSA«) tillagt en væsentlig kontrolfunktion, idet det kan pålægge franske tv-selskaber, der ikke overholder Evin-loven, administrative sanktioner. I udøvelsen af denne funktion vedtog CSA i 1995 »en adfærdskodeks«, der gør rede for CSA's fortolkning af Evin-loven for så vidt angår transmission af sportsbegivenheder, hvor der vises reklamer for alkoholholdige drikkevarer (f.eks. på sportsfolkenes trøjer eller på reklametavler rundt om banen).

8. Om end der ikke må ske forskelsbehandling mellem franske og udenlandske alkoholholdige drikkevarer, maner adfærdskodeksen til agtpågivenhed hos annoncører, mellemmænd, idrætsforbund og tv-selskaber, når reklamer vises under sportsbegivenheder, der finder sted uden for Frankrig. I sådanne tilfælde skal transmitterende tv-selskaber afstå fra en stiltiende accept af de reklamer, der vises på stedet, afstå fra deltagelse i placeringen af reklamer og så vidt muligt undgå, at sådanne reklamer indfanges i kameravinklen.

9. Denne almindelige bestemmelse præciseres yderligere gennem en sondring mellem »multinationale begivenheder« og

4 — JORF af 28.3.1992, s. 4313.

»andre begivenheder, der finder sted i udlandet«[5]. For så vidt angår »multinationale begivenheder«, hvor billederne retransmitteres til en række lande og derfor ikke kan anses for hovedsageligt at være bestemt for et fransk publikum, kan de transmitterende tv-stationer, når de udsender billeder, hvis optagelse de ikke selv kontrollerer, ikke kritiseres for stiltiende at have accepteret de pågældende reklamer, selv om disse fremkommer på skærmen. »Andre begivenheder«, hvis transmission betragtes som rettet mod et fransk publikum, behandles imidlertid anderledes. Hvad angår sådanne »andre begivenheder«, hvor værtslandets lovgivning tillader reklame for alkoholholdige drikkevarer på det sted, hvor sportsbegivenheden afholdes, påhviler det alle, der indgår kontrakter med indehavere af tv-rettigheder, at anvende ethvert muligt middel for at forhindre, at der på franske tv-stationer vises reklamer for alkoholholdige drikkevarer, og at informere den udenlandske kontrahent om de i Frankrig gældende bestemmelser.

10. Endelig skal nævnes de relevante britiske bestemmelser, der ifølge forelæggelseskendelsen ikke forbyder tv-reklamer for alkoholholdige drikkevarer[6]. Imidlertid indebærer de britiske bestemmelser, at reklamer ikke må antyde, at alkoholholdige drikkevarer kan forøge mentale eller fysiske evner (og navnlig ikke seksuel formåen), popularitet, tiltrækningskraft, mandighed eller kvindelighed, personlige forbindelser eller social eller sportslig formåen.

Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

11. De faktiske omstændigheder, der har ført til søgsmålet i hovedsagen, vedrørte en række kontraktforhold, der alle i et vist omfang var kædet sammen, og som omfattede parterne Bacardi-Martini SAS, Cellier des Dauphins, Newcastle United Football Company Ltd, Dorna Marketing (UK) Ltd og CSI Ltd (herefter henholdsvis »Bacardi«, »Cellier«, »Newcastle«, »Dorna« og »CSI«). Bacardi og Cellier er franske selskaber, som er beskæftiget med produktion og salg af alkoholholdige drikkevarer. Newcastle er et engelsk selskab, som ejer og administrerer en fodboldklub og et fodboldstadion. Dorna er et selskab med hjemsted i England og Wales, som er beskæftiget med salg og fremvisning af reklamer på elektroniske reklametavler, som er opstillet langs sidelinjerne på fodboldbaner. CSI er et engelsk selskab, der beskæftiger sig med salg af tv-rettigheder til sportsbegivenheder.

5 — CSA har ikke fremlagt nogen officiel liste over begivenheder, der betragtes som »multinationale begivenheder« eller »andre begivenheder«. Som »multinationale begivenheder« synes den imidlertid at behandle alle runder af UEFA Champions League (fodbold), alle internationale kampe, herunder venskabskampe, som det franske fodboldlandshold spiller, alle kampe i Fem, nu Seks, Nationers Rugby Championship og Rugby World Cup finaler og alle Grand Prix i FIA formel 1-verdensmesterskabet. »Andre begivenheder« omfatter de indledende runder (dvs. forud for kvartfinalekampene) af UEFA Cup (fodbold), og af (den nu ophørte) UEFA Cup Winners' Cup (fodbold) og kampe i Inter-Toto Cup (fodbold).

6 — High Court henviser navnlig til British Code of Advertising.

12. Parternes kontraktforhold kan sammenfattes som følger:

i) I henhold til en i 1994 indgået aftale mellem på den ene side Football Association Premier League Limited og de hertil knyttede fodboldklubber, herunder Newcastle, og på den anden side Dorna, fik sidstnævnte til opgave at sælge og fremvise reklamer langs sidelinjerne på fodboldbanerne ved hver hjemmekamp for en klub i Premier League.

ii) I henhold to af Dorna indgåede aftaler med Bacardi og Cellier i november 1996, forpligtede Dorna sig til at stille reklameplads til rådighed for de to franske selskaber under en kamp mellem Newcastle og den franske fodboldklub Metz, som skulle spilles den 3. december 1996 i England i tredje runde af UEFA Cup.

iii) Ved en særskilt aftale overdrog Newcastle herefter tv-rettighederne til kampen til CSI. I forhold til det i sagen relevante forpligtede Newcastle sig navnlig til at tillade og/eller sørge for, at kampen blev transmitteret direkte på fransk tv. CSI overdrog efterfølgende rettighederne til at transmittere kampen i Frankrig til Canal+.

13. På dagen, hvor kampen skulle spilles, og kort før kampens start fik Newcastle kendskab til, at Bacardi og Cellier af Dorna havde købt reklameplads i den hensigt at reklamere for deres alkoholholdige drikkevarer. Newcastle meddelte Dorna, at kampen skulle transmitteres i Frankrig, hvor tv-reklame for alkoholholdige drikkevarer ikke var tilladt, og opfordrede Dorna til at fjerne de to franske selskabers reklamer fra sine reklametavler.

14. Reklamerne kunne ikke fjernes inden kampens start, men det elektroniske fremvisningssystem blev programmeret således, at reklamerne ikke under kampen ville blive vist i mere end et til to sekunder ad gangen.

15. Bacardi og Cellier var af den opfattelse, at de havde lidt et tab som følge af den anseelige nedprioritering af deres reklamer, og den 23. juli 1998 anlagde de sag mod Dorna og Newcastle ved High Court med påstand om bl.a. »damages, declarations and injunctive relief« (erstatning og foranstaltninger til genoprettelse af retstillingen ved hjælp af påbud). Kravene mod Dorna blev efterfølgende frafaldet, da der var blevet indgået forlig mellem parterne.

16. Bacardi og Cellier gjorde ved High Court gældende, at Dorna i konsekvens af

Newcastles indgriben havde misligholdt sine kontrakter, og at denne indgriben ikke kunne berettiges »under henvisning til Evin-loven«, eftersom denne lov er uforenelig med artikel 49 EF. Bacardi og Cellier gjorde gældende, at Evin-loven udgør en restriktion for reklamering for alkoholholdige drikkevarer ved sportsbegivenheder, som finder sted i andre medlemsstater end Frankrig, men som vises på fransk tv, og den forbyder eller begrænser muligheden for på fransk tv at transmittere sportsbegivenheder, der finder sted i andre medlemsstater end Frankrig, når der på stedet for afholdelse af sådanne sportsbegivenheder reklameres for alkoholholdige drikkevarer. Følgelig var sagsøgerne af den opfattelse, at Newcastle var ansvarlig for sagsøgernes tab, idet Newcastle forårsagede Dornas misligholdelse af kontrakterne. Omvendt gjorde Newcastle i sit svarskrift bl.a. gældende, at opfordringen til Dorna om at fjerne Bacardi og Celliers reklamer var berettiget »på baggrund af Evin-lovens bestemmelser«, eftersom disse bestemmelser er forenelige med artikel 49 EF.

17. I sin forelæggelseskendelse har High Court bemærket, at det af en sagkyndig erklæring følger, at CSA i sin anvendelse af adfærdskodeksen har givet det indtryk, at det kun var i forbindelse med reklame for franske alkoholholdige drikkevarer, at man ønskede at straffe overtrædelser af Evin-loven. Indehavere af tv-rettigheder til sportsbegivenheder, der finder sted uden for Frankrig, afstår angiveligt fra at sælge reklameplads til sådanne drikkevarer af frygt for at miste de store honorarer fra salg af tv-rettighederne til Frankrig. I forelæggelseskendelsen gengives bl.a. en erklæring fra økonomidirektøren i Newcastle, hvorefter:

»Den franske lov er et stort problem for fodboldklubber, der spiller mod franske hold i UEFA Cup-kampe. Den begrænser klubbernes frihed til at sælge reklameplads på deres baner. C.S.I. plejer endog at råde engelske klubber til ikke at acceptere reklame fra alkoholproducenter i disse kampe for at sikre dem den maksimale tv-indtægt. Newcastle Uniteds nuværende holdning er, at det er usandsynligt, at vi vil acceptere reklame for Bacardi, Cellier eller anden alkoholreklame i fremtidige kampe mod franske modstandere, indtil rækkevidden af Loi Evin er afklaret. Vi har reelt ikke andet alternativ.«

18. Idet High Court har fastslået, at spørgsmålet om Evin-lovens overensstemmelse med artikel 49 EF er af central betydning for løsningen af hovedsagen, og at det ikke er hensigtsmæssigt at træffe afgørelse herom, uden at den franske regering har haft lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet, har den besluttet at udsætte sagen og

forelægge følgende præjudicielle spørgsmål for Domstolen:

»1) Er artikel L.17 — L.21 i Code des débits de boissons (de såkaldte »Loi-Evin«- bestemmelser), artikel 8 i dekret nr. 92-280 af 27. marts 1992 og bestemmelserne i adfærdskodeksen af 28. marts 1995 i strid med EF-traktatens artikel 59 (efter ændring nu artikel 49 EF), for så vidt som de forhindrer eller begrænser

a) reklame for alkoholholdige drikkevarer ved sportsbegivenheder, der finder sted i andre medlemsstater end Frankrig, når disse begivenheder skal vises på fransk tv, og

b) udsendelse i Frankrig af sportsbegivenheder, der finder sted i andre medlemsstater, hvor der reklameres for alkoholholdige drikkevarer?

2) Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende, er den måde, hvorpå Conseil Supérieur de l'Audiovisuel i praksis fortolker og anvender disse bestemmelser, da i strid med EF-traktatens artikel 59 (efter ændring nu artikel 49 EF), for så vidt som de forhindrer eller begrænser

a) reklame for alkoholholdige drikkevarer ved sportsbegivenheder, der finder sted i andre medlemsstater end Frankrig, når disse begivenheder skal vises på fransk tv, og

b) udsendelse på fransk tv af sportsbegivenheder, der finder sted i andre medlemsstater, hvor der reklameres for alkoholholdige drikkevarer?«

19. Ud over sagsøgerne i hovedsagen har den franske regering, Det Forenede Kongeriges regering og Kommissionen intervenered i sagen ved Domstolen. Som led i tilrettelæggelse af sagen har Domstolen anmodet High Court om at redegøre for de præjudicielle spørgsmåls relevans for en afgørelse af hovedsagen og stillet de to intervenerende regeringer spørgsmål med henblik på præcisering af de faktiske omstændigheder og de retlige forhold.

Retlig vurdering

20. Den foreliggende sag er helt usædvanlig. Den drejer sig om en national ret i Det Forenede Kongerige, der ved afgørelsen af en sag om, hvorvidt et selskab (Newcastle) i medfør af britisk ret har ifaldet ansvar for at have forårsaget et andet selskabs (Dornas) misligholdelse af visse kontrakter, som

dette andet selskab har sluttet med nogle tredje selskaber (Bacardi og Cellier), mener, at spørgsmålet om en fransk lovs (Evin-lovens) overensstemmelse med fællesskabsretten er afgørende for at kunne træffe afgørelse i sagen, idet førstnævnte selskab har påberåbt sig denne lov som begrundelse for sin handlemåde, uanset at loven ikke finder direkte anvendelse på de faktiske forhold i sagen. Sagen er også usædvanlig, fordi alle parter i tvisten ud fra forelæggelseskendelsens oplysninger[7], helt uafhængigt af den verserende sag, synes at have en anseelig interesse i at få fastslået, at den omhandlede franske lov er uforenelig med fællesskabsretten.

21. Under disse særlige omstændigheder forekommer det at være hensigtsmæssigt — forud for en stillingtagen til, om nationale bestemmelser som Evin-loven er i overensstemmelse med fællesskabsretten — at behandle spørgsmålet om, hvorvidt Domstolen har kompetence til at træffe afgørelse vedrørende de præjudicielle spørgsmål. Sagens antagelse til realitetsbehandling er nemlig blevet bestridt af både den franske regering og Kommissionen, hvoraf sidstnævnte tilmed har begrænset sit skriftlige indlæg til dette spørgsmål uden overhovedet at tage stilling til sagens kerne. Om end Det Forenede Kongeriges regering når frem til det modsatte resultat, er også den opmærksom på dette forhold, idet den har afsat en del af sit indlæg til at drøfte spørgsmålet om sagens antagelse til realitetsbehandling. Det er derfor hensigtsmæssigt indledningsvis at behandle dette spørgsmål.

7 — I denne forbindelse kan der navnlig henvises til den af High Court gengivne udtalelse fra Newcastles økonomidirektør, nævnt i punkt 17 i nærværende forslag til afgørelse.

Domstolens kompetence

Parternes argumenter

22. Som jeg allerede har nævnt, fastholder den franske regering, at anmodningen om en præjudiciel afgørelse bør afvises. Den har navnlig understreget, at der ikke er tale om, at den omhandlede franske lov anvendes eksterritorialt, og har følgeligt gjort gældende, at det kun er den franske tv-station, som har købt tv-rettighederne (nemlig Canal+), der kunne være ansvarlig for en eventuel overtrædelse af Evin-loven, og bestemt ikke Newcastle, der i realiteten kun skred til handling af frygt for at gå glip af indtægten ved salg af tv-rettighederne.

23. Kommissionen er tilsvarende af den opfattelse, at de præjudicielle spørgsmål må afvises, idet Newcastle under alle omstændigheder ikke var forpligtet til at overholde de omtvistede bestemmelser. Således har også Kommissionen gjort gældende, at Newcastles beslutning alene var motiveret af frygten for at gå glip af det aftalte honorar for tv-rettighederne til den omhandlede kamp, og i videre henseende af hensynet til ikke fremover at ødelægge sine muligheder for at sælge tv-rettighederne til sine kampe til de franske tv-stationer. Efter Kommissionens opfattelse har den nationale ret endvidere ikke givet nogen tilstrækkelig begrundelse for sin beslutning om at forelægge Domstolen de præjudici-

elle spørgsmål. Dette er der to grunde til. For det første har den nationale ret ikke redegjort for, på hvilken baggrund Newcastle ville kunne påberåbe sig på den franske lov til berettigelse af sin beslutning, og derfor har retten ikke forklaret, hvorfor besvarelsen af spørgsmålene er relevant for afgørelsen af hovedsagen. For det andet har den nationale ret ikke anført, hvorvidt, og i givet fald på hvilket grundlag, frygten for økonomisk tab kan begrunde en indgriben i en kontrakt mellem tredjemænd.

24. Det Forenede Kongerige er omvendt af den opfattelse, at de præjudicielle spørgsmål er af betydning for afgørelsen af hovedsagen. Imidlertid er begrundelsen herfor ikke den samme, som den nationale ret udtrykkeligt fremsatte. Ifølge Det Forenede Kongerige var transmission på fransk tv af kampen mellem Newcastle og Metz genstand for en klausul i kontrakten mellem Newcastle og CSI. Derfor greb Newcastle ind i gennemførelsen af aftalen mellem Bacardi og Cellier på den ene side og Dorna på den anden side, ikke fordi den i henhold til Evin-loven var umiddelbart forpligtet til det, men med henblik på at undgå en misligholdelse af den kontraktforpligtelse, der stiltiende eller udtrykkeligt krævede overensstemmelse med fransk lovgivning om transmission af kampen. I dette omfang og på de betingelser mener Det Forenede Kongerige, at spørgsmålene vedrørende gyldigheden af de franske bestemmelser har betydning i hovedsagen.

25. Bacardi og Cellier, der ikke i deres skriftlige indlæg har taget stilling til dette spørgsmål, anførte under retsmødet, at Newcastle for High Court havde forsøgt at berettige sit pålæg til Dorna med, at havde man ikke gjort dette, ville gennemførelsen af aftalen med det franske tv-selskab have kunnet være ulovlig i henhold til fransk lovgivning. Bacardi og Cellier anførte ligeledes, at de ikke ville bestride, at Newcastles beslutning var foranlediget »af eksistensen og retsvirkningerne af den franske lovgivning«, men mente ikke, at det kunne berettige Newcastles indgriben i Dornas aftale, eftersom den franske lovgivning var uforenelig med fællesskabsretten.

Stillingtagen

26. I en stillingtagen til disse spørgsmål mener jeg, at det først og fremmest skal påpeges, at det ifølge fast retspraksis i princippet »udelukkende tilkommer den nationale retsinstans, for hvilken en tvist er indbragt, og som har ansvaret for den retsafgørelse, som skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen« [8].

27. Som bekendt forbeholder Domstolen sig imidlertid en skønsmargin i forhold til den vurdering, den nationale ret har foretaget, og kan, i givet fald, afvise en

8 — Dom af 13.7.2000, sag C-36/99, Idéal Tourisme, Sml. I, s. 6049, præmis 20. I samme retning bl.a. dom af 15.12.1995, sag C-415/93, Bosman, Sml. I, s. 4921, præmis 59, og af 15.6.1999, sag C-421/97, Tarantik, Sml. I, s. 3633, præmis 33.

anmodning om en præjudiciel afgørelse. Domstolen har flere gange »udtalt, at den ikke kan træffe afgørelse vedrørende et præjudicielt spørgsmål fra en national retsinstans, når det klart fremgår, at den af den nationale retsinstans ønskede fortolkning eller vurdering af en fællesskabsbestemmelses gyldighed savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, [eller] når problemet er af hypotetisk karakter« [9]. I overensstemmelse med denne retspraksis gælder følgende: »Såfremt det viser sig, at det forelagte spørgsmål klart ikke er relevant for tvistens afgørelse, må Domstolen fastslå, at den ikke kan træffe afgørelse« [10]. I denne forbindelse er følgende også blevet klart fastslået: »Med henblik på at give Domstolen mulighed for at udfylde sin rolle i overensstemmelse med traktaten er det ubetinget nødvendigt, at de nationale retsinstanser i tilfælde, hvor grundene til, at de finder, at en besvarelse af deres spørgsmål er nødvendig for tvistens løsning, ikke klart fremgår af sagen, redegør for disse« [11].

28. I forhold til nærværende forslag til afgørelse er det også interessant at bemærke, at det af retspraksis fremgår, at Domstolen i en stillingtagen til formaliteten vedrørende en forelæggelseskendelse »for sit vedkommende skal udvise særlig agtpågivenhed, når den i forbindelse med en sag mellem private får forelagt et spørgsmål, der skal give den nationale domstol mulighed for at vurdere, om en anden medlemsstats lovgivning er forenelig med fællesskabsretten« [12].

29. Efter at have konstateret dette, skal det bemærkes, at relevansen af de præjudicielle spørgsmål i forelæggelseskendelsen i al væsentlighed angives at gentage parternes anbringender, som i lighed med det af Kommissionen påpegede og helt uafhængigt af den verserende sag synes at vidne om en fælles interesse i at få fastslået, at den omhandlede franske lov ikke er i overensstemmelse med fællesskabsretten [13]. Mere specifikt er det i forelæggelseskendelsen anført, at Newcastles indgriben i disse kontrakter ifølge Bacardi og Cellier »ikke kunne være berettiget i henhold til bestemmelserne i Evin-loven, eftersom disse er uforenelige med traktatens artikel 59 [nu artikel 49 EF]«, og at Newcastle i sit svarskrift bl.a. gjorde gældende, »at det på baggrund af Evin-lovens bestemmelser var berettiget at pålægge Dorna at fjerne reklamerne for sagsøgerne i hovedsagen, eftersom disse bestemmelser er forenelige med EF-traktatens artikel 59«. I sin begrundelse for at forelægge Domstolen de præjudicielle spørgsmål begrænsede High Court sig for sin del til at fastslå, at »spørgsmålet om lovligheden af Evin-lovens bestemmelser er af central betydning for løsningen af den sag, som er forelagt denne ret«.

9 — Idéal Tourisme-sagen, nævnt ovenfor, præmis 20. Jf. også dom af 16.7.1992, sag C-343/90, Lourenço Dias, Sml. I, s. 4673, præmis 17 og 18, af 16.7.1993, sag C-83/91, Meilicke, Sml. I, s. 4871, præmis 25, Bosman-dommen, nævnt ovenfor, præmis 61, og dom af 9.3.2000, sag C-437/97, EKW og Wein & Co., Sml. I, s. 1157, præmis 52.

10 — Lourenço Dias-sagen, nævnt ovenfor, præmis 20.

11 — Dom af 16.12.1981, sag 244/80, Foglia mod Novello, Sml. s. 3045, præmis 17.

12 — Ibid., præmis 30.

13 — Jf. punkt 17 ovenfor.

30. I henhold til procesreglementets artikel 104, stk. 5, anmodede Domstolen High Court om at redegøre for, hvorfor en besvarelse af de præjudicielle spørgsmål var nødvendig for, at der kunne træffes afgørelse i hovedsagen. High Court besvarede dette spørgsmål med, at det af engelsk ret følger, at det tab, som skyldes tilskyndelsen til kontraktbrud, ikke indebærer noget erstatningsansvar, hvis en sådan tilskyndelse til kontraktbrud er berettiget. Videre anførte High Court, at spørgsmålet om, hvad der i denne forbindelse må anses for berettiget, principielt er op til retten at vurdere, og at denne skal træffe afgørelse under hensyntagen til samtlige omstændigheder i sagen. Efter disse generelle bemærkninger anførte High Court, at Newcastle i hovedsagen havde gjort gældende, at selskabet var berettiget til at beordre reklamerne fjernet fra stadion, bl.a. eftersom »pålægget blev givet med den begrundelse, at det med rimelighed kunne forventes, at et manglende pålæg herom ville have til følge, at fransk ret blev overtrådt«. Hvad angår sagsøgerne i hovedsagen gjorde disse gældende, at denne indsigelse i henhold til national ret var »uacceptabel efter fællesskabsretten, eftersom Evin-loven under alle omstændigheder var i strid med traktatens artikel 59 (nu artikel 49 EF), der er umiddelbar anvendelige«. På denne baggrund fandt High Court anledning til at anmode Domstolen om at træffe præjudiciel afgørelse vedrørende det af parterne i hovedsagen rejste fællesskabsretlige problem, som den har forelagt for Domstolen.

31. Det forekommer mig, at man af denne besvarelse kan udlede, at forelæggelsen af de præjudicielle spørgsmål er bygget på parternes anbringender, ifølge hvilke

(i) Newcastle med rimelighed kunne antage, at havde selskabet ikke truffet en beslutning i forhold til Dorna, ville en undladelse heraf have medført en overtrædelse af Evin-loven, og

(ii) at dette ønske om at undgå en overtrædelse af Evin-loven »berettigede« Newcastles indgriben og dermed fritog selskabet for at ifalde ansvar, men kun hvis Evin-loven er uforenelig med fællesskabsretten.

Det var på denne baggrund, at High Court fandt anledning til at anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse om, hvorvidt Evin-loven er forenelig med EF-traktatens artikel 49 EF.

32. Dermed synes High Court imidlertid kun at tilskrive de præjudicielle spørgsmål relevans på baggrund af de af parterne fremførte anbringender. I forelæggelseskendelsen er der ingen tegn på en vurdering — end ikke en fumus boni juris-vurdering — af disse anbringenders beskaffenhed, navnlig ikke af den af parterne fremførte retlige formodning om, at løsningen af hovedsagen afhænger af den franske lovs overensstemmelse med fællesskabsretten.

33. Hvis Evin-loven findes at være i overensstemmelse med fællesskabsretten, har High Court navnlig ikke gjort det klart, om det efter rettens opfattelse forholder sig således, at en indgriben over for Dorna ville være »berettiget« i det omfang, Newcastle »med rimelighed« kunne forvente, at en undladelse af at træffe en beslutning ville have til følge, at fransk ret blev overtrådt, således som Newcastle har hævdet. Eftersom den engelske ret ikke fremkommer med sit synspunkt på relevansen af de præjudicielle spørgsmål for hovedsagen, afhænger den alene af rettens eventuelle tiltrædelse af Newcastles anbringende, et anbringende, der tilmed er højst diskutabelt, eftersom der tilsyneladende er anlagt en urigtig fortolkning af fransk ret. Man synes nemlig ikke »med rimelighed« at kunne antage, at Newcastles undladelse af at træffe en beslutning ville have haft til følge, at Evin-loven blev overtrådt, for som den franske regering og Kommissionen har påpeget, pålagde Evin-loven ikke det engelske selskab nogen forpligtelser, og kun det franske tv-selskab, der købte tv-rettighederne, kunne være ansvarlig for en eventuel overtrædelse. Dette gælder i tillæg til det ligeledes af den franske regering og Kommissionen anførte, at der faktisk også kan sås tvivl om Newcastles argument, eftersom det i forelæggelseskendelsen antydes, at den egentlige årsag til Newcastles indgriben var frygten for at gå glip af indtægten, hvis det franske tv-selskab skulle afvise at transmittere kampen [14].

34. Selv hvis man lægger Newcastles anbringende om, at ønsket om at undgå en ikke nærmere angiven overtrædelse af Evin-loven kunne berettige dets indgriben i Dornas gennemførelse af sin aftale, til grund, forbliver det et faktum, at High Court ikke har gjort det klart, om det efter dennes opfattelse forholder sig sådan, at denne berettigelse i overensstemmelse med det af Bacardi og Cellier anførte vil bortfalde, hvis Domstolen skulle nå frem til, at en lov som Evin-loven er strid med fællesskabsretten. Hvis man antager, at hensigten om at undgå en overtrædelse af Evin-loven rent faktisk udgjorde en gyldig berettigelse for Newcastles adfærd (og dermed udelukkede selskabet fra at ifalde ansvar), er det på ingen måde klart, hvorfor denne berettigelse automatisk skulle bortfalde, hvis den lov, Newcastle forsøgte at overholde, findes at være uforenelig med fællesskabsretten. I lyset af retssikkerhedsprincippet og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og under hensyntagen til formodningen om nationale bestemmelsers overensstemmelse med fællesskabsretten hælder jeg til den modsatte opfattelse. Efter min mening kan det i hvert fald betvivles, om en person, der har handlet i overensstemmelse med loven i en medlemsstat (og overtrædelsen heraf ydermere kan strafforfølges), bærer risikoen for, at denne lov siden viser sig at være uforenelig med fællesskabsretten.

35. Ved ikke at tage stilling til disse præliminære spørgsmål har High Court således undladt at klarlægge, hvorfor en afgørelse i hovedsagen efter rettens opfattelse nødven-

14 — Jf. i den forbindelse udtalelsen fra Newcastles økonomidirektør, som gengivet i punkt 17 i nærværende forslag til afgørelse.

diggør, at Domstolen afgør, hvorvidt en lov som Evin-loven er forenelig med artikel 49 EF. Under hensyntagen til de særlige omstændigheder i den foreliggende sag, og idet der ikke forligger nogen stillingtagen til de retlige argumenter, der er fremlagt til støtte for nødvendigheden af en præjudiciel afgørelse, mener jeg, at de stillede spørgsmål har en ren hypotetisk karakter for så vidt som det i det mindste er usikkert om en afgørelse fra Domstolen vil være til nogen hjælp i løsningen af hovedsagen, og ikke blot udgør en nyttig præcedens, som kan være parterne til hjælp i andre henseender.

36. Endvidere tror jeg ikke, sådan som Det Forenede Kongeriges regering (hvis anbringender Bacardi og Cellier delvis overtog under retsmødet) har gjort gældende, at de præjudicielle spørgsmål kan få nogen relevans med den begrundelse, at Newcastle greb ind i gennemførelsen af Dornas aftale, ikke fordi den i henhold til Evin-loven var umiddelbart forpligtet til det, men for ikke at misligholde sine kontraktforpligtelser over for CSI. Dette er nemlig ikke grunden til, at High Court mener, at de forelagte spørgsmål har relevans. I besvarelsen på Domstolens anmodning om at uddybe forelæggelsen nævnte High Court end ikke aftalen mellem Newcastle og CSI. Selv i dette tilfælde ville det forblive uklart, hvorfor den berettigelse, der følger af Newcastles ønske om at opfylde vilkårene i aftalen med CSI, skulle bortfalde, hvis Domstolen fandt, at en lov som Evin-loven var uforenelig med artikel 49 EF.

37. I henhold til foregående betragtninger og under hensyntagen til de særlige omstændigheder i den foreliggende sag, mener jeg derfor ikke, at Domstolen har kompetence til at udtale sig om de af High Court forelagte præjudicielle spørgsmål.

Forslag til afgørelse

38. På grundlag af de foregående betragtninger foreslår jeg altså Domstolen at erklære, at den ikke har kompetence til at udtale sig om de af High Court forelagte præjudicielle spørgsmål.